

Övningar – Läsförståelse

Fråga 1

Inte många uppfinningar håller i mer än 100 år utan större förändringar. En sådan är glödlampan som fortfarande (2009) tillhandahåller nästan hälften av allt konstgjort ljus i hem runtom i världen.

Glödlampan fungerar genom att en elektrisk ström passerar genom en tunn metalltråd som upphettas och då avger ljus. Glödtråden är innesluten i en glaskula fylld med en trög gas, som kväve, för att hindra syret i luften från att nå den heta glödtråden, som annars snabbt skulle brinna upp. Glödlampor är mycket ineffektiva och omvandlar endast ungefär 5% av energin till ljus.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) Sedan glödlampan kom har den inte utvecklats på något sätt.
- b) Under de senaste 100 åren har glödlampan stått för ungefär hälften av det ljus som används i hem runtom i världen.
- c) Glödlampor skulle inte hålla länge om glödtråden var blottad för luften.
- d) Glödlampor är den minst effektiva ljuskällan, med hänsyn till andelen energi de faktiskt omvandlar.

Fråga 2

Spetälska är en kronisk infektionssjukdom som drabbar människor genom att angripa nervsystemet, i synnerhet nerverna i händer, fötter och ansikte. Sjukdomen kännetecknas av hudförändringar samt förlorad känsel i händer och armar, eller ben och fötter. Det är svårt att diagnostisera spetälska, då den i tidigt stadium endast ger mindre symptom. Men väl diagnostiserad kan den botas med medicin. Det finns två former av sjukdomen: "tuberculoid" och "lepromatous". Båda ger hudförändringar, men lepromatous spetälska är allvarligare och ger vanställande knölar på kroppen.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) Tuberculoid spetälska är den mindre allvarliga formen.
- b) Även om spetälska går att bota med medicin, är skadorna den orsakat oåterkalleliga.
- c) Spetälskans effekter är värre för händer och armar än för ben och fötter.
- d) Lepromatous spetälska är den som är enklast att diagnostisera.

Fråga 3

Ett oratorium är ett stort musikaliskt verk för orkester, solistsångare och kör. Den berättar en historia med musiken, men skiljer sig från opera genom att den saknar dekor, kostymer och skådespeleri. Komponerandet av oratorier nådde sin höjdpunkt på 1600- och 1700-talet och även om det sällan komponeras några oratorier idag, är det vanligt och populärt med föreställningar av gamla kända oratorier. De flesta oratorier har bibliskt tema, men en del kompositörer, särskilt Händel, skrev oratorier baserade på kända historier ur grekisk och romersk mytologi för att locka en bredare allmänhet. Vad ett oratorium än baserades på, följde det vanligtvis en viss form – en klassisk hjälte och en sensmoral eller ett budskap för publiken att ta till sig.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) Oratorier har bibliskt tema medan operor vanligtvis inte har det.
- b) Händel komponerade oratorier på 1600- och 1700-talet.
- c) De flesta oratorieföreställningar som ges idag är av gamla snarare än moderna verk.
- d) De mest populära oratorierna baserades på grekisk och romersk mytologi, snarare än bibelhistorier.

Fråga 4

Forskningen visar att några valnötter i slutet av måltiden kan minska skadorna som fet mat orsakar på ådrorna. Ett forskarlag jämförde effekten av valnötter och olivolja på människor med normala eller måttligt höga kolesterolvärden. Testerna visade att både olivolja och valnötter hjälpte till att minska den början till skadlig inflammation som följer på en måltid med mycket mättat fett, oavsett personens kolesterolvärden. Till skillnad från olivolja, hjälpte valnötter dessutom till att bevara ådrornas elasticitet, vilket kan minska risken för hjärtsjukdom och stroke.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) Olivolja har ingen effekt på risken för hjärtsjukdom och stroke.
- b) Studien visade att valnötter har ytterligare hälsoeffekter jämfört med olivolja.
- c) De allvarligaste problemen som drabbar ådrorna orsakas av mättat fett.
- d) Forskarna förväntade sig att finna att valnötter har olika effekt beroende på personernas kolesterolvärden.

Fråga 5

Färgen på en kows hud påverkar dess förmåga att tåla värme och solstrålning. Kor med svart hud tar upp mer värme och solstrålning än kor med vit hud, och för mycket värme och solstrålning resulterar i sämre mjölkproduktion och mjölk kvalitet. En stor studie bland kor i tropiskt klimat har visat en 2 liters ökning i den årliga mjölkproduktionen för varje extra procentenhet vit hudyta.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) I kallt klimat producerar svarta kor mer mjölk än vita.
- b) Värme och solstrålning är de främsta avgörande faktorerna för mjölkvolymen.
- c) Hudfärgen på kor har visats påverka deras kapacitet att producera mjölk.
- d) Studien talar för att kor med vit hud generellt producerar mer mjölk än kor med mörk hud.

Fråga 6

Rådgivande kommittén för jordbruksfrågor arbetar med förslag för att minska effekterna av reglerna i EU:s nya nitratdirektiv. Detta direktiv som syftar till att förbättra dricksvattenkvaliteten införde begränsningar för hur mycket konstgödsel som får användas på åkermark. Kommittén studerar en forskningsrapport som stöder en höjning av kvävegränsen i direktivet. Jordbrukarförbundets ordförande anser dock att dessa nya gränser fortfarande är otillräckliga för att möjliggöra en måttligt intensiv, kommersiell odling. Trots denna kritik menar kommitténs ordförande att förslagen skulle kunna lösa många av jordbrukarnas problem med de nyligen införda gränsvärdena.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) Nitratdirektivet stoppade användningen av nitrat på åkermark.
- b) Rådgivande kommittén för jordbruksfrågor är för att höja kvävegränserna i nitratdirektivet.
- c) Jordbrukarförbundet motsätter sig varje direktiv som begränsar nitratanvändningen.
- d) Jordbrukarförbundet anser att de nya förslagen inte går tillräckligt långt för att lösa de problem som jordbrukarna möter i nitratdirektivet.

Fråga 7

Lenapefolket bestod av löst organiserade grupper av indianer som en gång levde i USA. Deras språk hette också lenape och hade två huvudsakliga dialekter, munsee och unarni. Ibland ansågs de vara två olika språk, trots stora likheter. Munsee, också kallat minnisink, talades i New York, Long Island och i området kring övre Delawarefloden. Det talas idag bara av några få personer i delar av Canada, där också den sista som har det som modersmål bor. Unarni talades i området kring lägre Delawarefloden och vissa delar av Oklahoma, men är nu utdött. Det görs dock försök att återuppliva unarnidialekten, vilket skulle skapa en situation där fler människor talar unarni än munsee.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) De sista människorna med munsee som modersmål tvingades lämna USA och lever nu i Canada.
- b) Lenapespråket hade endast två dialekter – munsee och unarni.
- c) I framtiden kanske fler människor talar unarni än minnisink.
- d) Den dialekt av lenapespråket som talades i området kring övre Delawarefloden är nu utdöd.

Fråga 8

Många utländska besökare överraskas av att USA:s ekonomi inte domineras av storbolag. 99% av alla företag i landet har färre än 500 anställda. Dessa små företag står för nästan hälften av USA:s alla anställda. Småföretagen stod för tre fjärdedelar av alla nya jobb på 90-talet; ett ännu större bidrag till jobbtillväxten än på 80-talet. De utgör också en ingång på marknaden för underrepresenterade grupper som kvinnor och deltidsarbetare. Till exempel ökade antalet småföretag som drevs av kvinnor med 89% till 8,1 miljoner mellan 1987 och 1997.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) 89% av småföretagen som startades mellan 1987 och 1997 drevs av kvinnor.
- b) Företag med färre än 500 anställda skapade fler nya jobb på 90-talet än storbolagen.
- c) Majoriteten av nya jobb som skapades på 80-talet var i småföretag.
- d) Småföretag bidrar finansiellt mer till USA:s ekonomi än vad storbolagen gör.

Fråga 9

Alla nya bilar i Europa skulle kunna utrustas med teknik för automatiskt nödanrop (eCall) redan 2009. Liksom när det gäller antikrockradar är eCall ett område där EU bidrar till att avlägsna tekniska och handelsmässiga hinder så att trafiksäkerhetssystem som räddar liv kan börja användas i Europa. Vid en kollision ringer eCall-tekniken upp en larmcentral (Public Service Answering Point – PSAP) och meddelar larmtjänsten exakt var du befinner dig. Ett eCall-samtal kan utlösas automatiskt genom sensorer eller manuellt av en person i fordonet. Korrekt lokalisering information kommer att drastiskt förkorta utryckningstiden och på så sätt spara liv och bidra till att skadorna blir mindre omfattande. Enligt nyligen gjorda undersökningar skulle eCall, om det används fullt ut, kunna rädda upp till 2 000 liv i Europa varje år.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) Från och med 2009 bör bilförare ha möjlighet att ringa eCall-samtal från alla PSAP
- b) Både eCall-tekniken och antikrockradar-initiativ finansieras av EU
- c) 2 000 personer förolyckas på vägarna i Europa varje år
- d) eCall-systemet kommer att fungera även om föraren av den bil som krockat inte vet var han eller hon befinner sig

Fråga 10

Smaken på livsmedel och deras näringsvärde kan försämrans om de inte förvaras på rätt sätt. Utan undantag håller sig livsmedel som förvaras vid lägre temperaturer längre än livsmedel som förvaras på varmare ställen. Frukt med kort hållbarhet och gröna grönsaker, även sallat, kan förvaras i två eller tre dagar i ett svalt skafferi eller upp till fem dagar i kylskåp. Grönsaker som lök och potatis och frukt med lång hållbarhet kan förvaras upp till tre månader på ett mörkt och svalt ställe, t.ex. i en källare. Kött kan förvaras i ett svalt skafferi i upp till en dag eller tre dagar i en kyl. Fisk bör ätas samma dag som den köps men kan förvaras över natten i den kallaste delen av kylan.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) Potatis och lök håller sig längre på ett varmt ställe än på ett kallt
- b) All frukt bör endast förvaras i kyl
- c) Smaken på livsmedel och deras näringsvärde försämrans om de förvaras på ett ställe som är för kallt
- d) Sallat kan förvaras i ett svalt skafferi längre än kött

Fråga 11

Beauforthavet är en del av Norra ishavet, nordost om Alaska och nordväst om Kanada, och har fått sitt namn efter den irländske vetenskapsmannen och seglaren Sir Francis Beaufort. Dess yta är ungefär 476 000 km², varav större delen är frusen nästan året runt. Bara i augusti och september bryter isen upp. Man tror att det finns betydande oljetillgångar i Beauforthavet, en fortsättning på de tillgångar som konstaterats i den närliggande Mackenzieflodens avrinningsområde.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) Beauforthavet upptäcktes av Sir Francis Beaufort
- b) Beauforthavet är förbundet med Nordatlanten
- c) Beauforthavet är ett viktigt område för oljeproduktion
- d) Omfattningen av oljetillgångarna i Beauforthavet har ännu inte fastställts

Fråga 12

Cider är en alkoholdryck som framställs av äppeljuice. Äpplena tvättas, mosas och pressas och den saft som blir resultatet jäses på ekfat i upp till tre månader. Cider har starkare alkoholhalt än en typisk öl, är gyllengul och ofta grumlig. Cider är särskilt populär i England (världens största ciderproducent), Irland och i områden i norra Frankrike. Ciderns popularitet har ökat i hela världen på senare år hos konsumenter som föredrar en alkoholdryck som inte processats lika mycket som öl.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) Alkoholhalten i öl är vanligen lägre än i cider
- b) Cider kommer ursprungligen från England
- c) Cider är populärare än öl i vissa länder
- d) Cider kan produceras av annan frukt än äpplen

Fråga 13

Kilbourntown House, ett hus i trä och tegel, byggdes 1843–1844 i ett samhälle med samma namn. Kilbourntown var ett samhälle på västra sidan av Milwaukeefloden i sydöstra Wisconsin. År 1846 slogs samhället samman med Juneautown på östra sidan av floden och med Walker's Point i söder, och därigenom skapades Milwaukee, idag den största staden i Wisconsin. Huset byggdes i nygrekisk stil och hade fyra pelare på framsidan och symmetrisk planritning. På 1930-talet erkändes husets historiska värde och 1936 registrerades det formellt som en "Historic American Building".

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) År 1846 var Milwaukee den största staden i Wisconsin
- b) Milwaukee bildades när tre samhällen slogs samman
- c) Hus som har fyra pelare på framsidan är byggda i nygrekisk stil
- d) Kilbourntown House ligger på östra sidan av Milwaukeefloden

Fråga 14

Klassisk arabiska är den form av arabiska som användes i många litterära texter mellan 600- och 800-talet. Den anses ofta vara det språk som ligger till grund för alla de talade varianterna av arabiska. Detta ifrågasätts emellertid av senare rön som visar att det fanns andra dialekter vid den tiden och att dessa kan vara ursprunget till dagens talade varianter. Klassisk arabiska är Koranens språk, islams viktigaste text, och dess användning ökade i och med spridningen av islam och blev de bildades och de gudfruktigas språk. Dess förhållande till moderna dialekter påminner något om förhållandet mellan medeltidskinesiska och de moderna kinesiska språken.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) Användningen av klassisk arabiska spreds i samband med islams utbredning
- b) Klassiska arabiska används än idag för att skriva viktiga litterära texter
- c) Det har konstaterats att modern talad arabiska härrör från flera gamla dialekter
- d) Klassisk arabiska och medeltidskinesiska har gemensamma språkliga drag

Fråga 15

Precis som kaniner föder man upp marsvin i många olika färger och mönster och med olika sorters päls. Marsvin med glansig, kort och mjuk päls verkar vara de som är populärast som sällskapsdjur eftersom deras päls inte behöver skötas så mycket. Det finns emellertid långhåriga raser, t.ex. abessinier, som har naturliga åsar och virvlar i pälsen. Vissa raser, exempelvis Sheltie, har mycket lång päls som gör att de är mer eftersökta som utställningsdjur än som sällskapsdjur.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) På vissa sällskapsmarsvin måste man sköta pälsen varje dag
- b) Vissa långhåriga marsvin är mindre eftersökta som sällskapsdjur
- c) Man har fött upp marsvin med nästan likadana färger som kaniner
- d) Sheltie är den mest populära marsvinsrasen på utställningar

Fråga 16

Aspartam är en syntetisk organisk förening av fenylalanin och asparaginsyra. Aspartam är betydligt sötare än naturligt förekommande socker och används som sötningsmedel i många kalorisnåla drycker och kalorisnål färdigmat. Det passar inte alltid i matlagning eftersom det bryts ner och förlorar det mesta av sin sötma när det värms upp. Aspartam har visserligen godkänts av det amerikanska livsmedelsverket och av EU men måste undvikas av personer med fenylketonuri eftersom det innehåller fenylalanin, och dess användning i produkter för barn är fortfarande omstridd.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) Aspartam bör aldrig användas i matlagning
- b) Personer med fenylketonuri måste undvika aspartam
- c) Aspartam är det vanligaste syntetiska sötningsmedlet
- d) Aspartam anses mindre säkert för barn

Fråga 17

USA:s jordbruksministerium använder 60 team med beaglehundar för att upptäcka och beslagta frukt, grönsaker och kött som inte får föras in i landet. Hundarna och deras förare är utstationerade på 21 internationella flygplatser och spelar en viktig roll för att hindra växt- och djursjukdomar från att komma in i USA. Innan beaglehundarna börjar användas i teamen får de omfattande träning vid jordbruksministeriets centrum för utbildning av spårhundar i Florida. Efter ett antal veckor matchas varje hund med en förare som har genomgått ett eget utbildningsprogram.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) Merparten av de beaglehundar som USA:s jordbruksministerium använder kommer från Florida
- b) USA:s jordbruksministerium använder 60 beagleteam som ska upptäcka frukt, grönsaker och kött vid USA:s alla internationella flygplatser
- c) Beagleteamen finns på plats för att hejda växt- och djursjukdomar från att komma in i USA
- d) Beagleteam används också för att upptäcka narkotika

Fråga 18

Sparrisväxter finns i många olika arter och tros ha sitt ursprung i östra Medelhavsområdet. Den mest kända och ekonomiskt sett viktigaste arten är *asparagus officinalis*, som odlas som grönsak för sina saftiga stjälkar som kommer på våren. Flera afrikanska arter odlas som prydnadsväxter och några giftiga arter är populära för sina skira och eleganta bladverk.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) Alla sparrisväxter är inte ätliga
- b) De flesta sparrisväxter odlas för sina saftiga stjälkar
- c) De flesta sparrisväxter finns i östra Medelhavsområdet
- d) *Asparagus officinalis* odlas inte i Afrika

Fråga 19

Europeiska rådet välkomnade det faktum att efter regeringskonferensens öppningssession i Rom var arbetet nu igång. Det upprepade sitt stöd för upplägget och tidsplanen som lagts fram av ordförandeskapet i enlighet med slutsatserna från Europeiska rådets möte i Thessaloniki. Europeiska rådet uppmuntrade ministrarna till fortsatt aktiv politisk diskussion.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) Regeringskonferensen startade i Rom.
- b) Europeiska rådets möte i Thessaloniki ska hållas efter regeringskonferensen.
- c) Europeiska rådet består av ministrar från medlemsstaterna.
- d) Tidsplanen som lagts fram av ordförandeskapet stöds av regeringskonferensen.

Fråga 20

Tyskland är inte längre ett säkert kort för fortsatt europeisk integration. Politiker och media verkar överraskade över hur mycket beslutsmakten har flyttats till Bryssel. Få hade uppmärksammat att den tyska grundlagen nu inkluderar en klausul som innebär att medborgare kan utlämnas till andra EU-länder. Sådana upptäckter ökar euroskepsisen.

Vilket av följande påståenden är korrekt?

- a) Det är inte längre självklart att Tyskland och dess medborgare kommer att stödja den europeiska integrationen utan förbehåll.
- b) Tysklands konstitution medger utlämning av utländska medborgare till andra EU-stater.
- c) Euroskepsis är en term för en mindre stöd för europeisk integration och EU som sådant.
- d) Tyskar stöder i allmänhet det faktum att en stor del av deras suveränitet har överförs till EU.